

Dar peste toate, Gvozdilin reprezintă lumea care apune, în fața lumii solare a ideilor comuniste; însă, o lume care știe să se apere, repliindu-se, utilizând formele terenului pe care calcă istoria, gata să exploateze orice eroare tactică a adversarului. Gvozdilin este capitalul privat, care-și trăiește ultimele zile îngăduite. Personajul meu se salvează fizic, dar ideea lui moare definitiv, ca oricare altă co-moară pe care vreun tâtar cu numele de Abdilda ar mai ascunde-o sub brazda casei sale: capitalul îngropat nu mai poate rodi... Dacăș putea să realizez pe scenă un Gvozdilin atât de autentic, încît — cum spune Lenin lui Diatlov — să poată fi expus la Muzeul Revoluției, aș fi foarte fericit, căci aș reuși să demasc un tip extrem de periculos, care se plimbă încă liber și prezumpțios, prin Occident!

Ion Finteșteanu

Revoluția și partidul mă ajută să-mi elaborez rolul

Colectivul teatrului nostru și-a luat sarcina de mare cinste de a juca *A treia, patetica*, ultima piesă din trilogia lui Pogodin, ultima și cea mai emoționantă pagină din viața marelui V. I. Lenin. Piesa noastră încheie trilogia lui Pogodin, începută cu *Omul cu arma* și continuată cu *Orologiul Kremlinului*.

Repetăm de câteva săptămîni, sub conducerea lui Moni Ghelerter, cu care eu mă întîlnesc pentru prima oară în muncă. Majoritatea actorilor sînt tineri, începînd chiar cu interpretul lui Lenin, Gh. Popovici-Poenaru, proaspăt absolvent al Institutului și cel mai nou angajat al Teatrului Național. Iată, deci, motive puternice de emoție, de îndoieli, dar și de entuziasm și avînt creator. La numai cîteva săptămîni de la prima lectură, rolurile au fost învățate (primul actor care, după cinci repetiții, n-a avut nevoie de text, a fost — mărturisesc — cel mai tînăr și mai avîntat dintre noi, maestrul Ion Finteșteanu) și mișcarea terminată la toată piesa.

Spectacolul cu *A treia, patetica* cinstește Teatrul Național. Pentru prima oară va apărea reprezentată pe prima noastră scenă figura lui Vladimir Ilici Lenin, și spectacolul va trebui să ni-l arate așa cum a fost și cum continuă să trăiască și astăzi în conștiința poporului: Lenin, neuitatul, „toată viața noastră cu marea ei lecție, fericirea noastră, tot ce e mai bun și mai înălțător, tot ce ne călăuzește în viață“.

Eu am fost distribuită în Maria Ilinicina Ulianova, rolul cel mai modest din piesă — dacă mă refer la text — dar cred că și unul din cele mai dificile. Mai ales pentru mine. Dificil, nu numai pentru că eu pînă acum am jucat mai mult travestiri sau june ingenue de comedie ori dramă, dar pentru că, de data asta, am sarcina să întruchipez figura uneia din cele mai active participante la mișcarea revoluționară, sora lui Lenin. Mă emoționează și mă cinstește întîlnirea cu ea. Vorbește puțin Maria Ilinicina, și despre ea se spune și mai puțin. Nu are „scene“ ale ei. Dar pentru că povestea cu „roluri mici și roluri mari“ a rămas într-adevăr o poveste în care nu mai crede nimeni, afirm, fără să greșesc, că n-am simțit niciodată pînă acum, în fața vreunui rol, atîta teamă, atîta grijă și atîta dorință arzătoare să nu-mi fie munca zadarnică.

Aș vrea să dau cîteva date biografice despre Maria Ilinicina. A terminat liceul în 1896 la Moscova, a urmat cursurile superioare pentru fete, a luat parte la cercurile de autoeducație în asociațiile studențești ilegale. Din toamna anului 1898, aflîndu-se la Bruxelles, a audiat cursurile la Universitatea Nouă, apoi, în toamna anului 1899, a fost arestată la Moscova și trimisă sub pază specială la Nijni Novgorod. Din 1900 este colaboratoare la „Iskra“. Lucrează la secretariatul Comitetului Central al partidului, ducînd corespondență cu comitetele și centrele bolșevice din străinătate. Este arestată de mai multe ori și nevoită să părăsească Moscova; audiază cursurile de la Sorbona, traduce (*Scrisorile lui Marx*), este redactor responsabil la „Pravda“. La al 15-lea Congres al partidului este aleasă membră a Comitetului Central și, în martie 1933, pentru muncă excepțională și plină de abnegație în

meniuul învătămintului comunist al muncitorilor și țărăncelor, i s-a decernat Ordinul „Lenin“.

Iată cine este Maria Ilinicina Ulianova.

Dacă în *A treia, patetica*, problema importantă este aceea a raportului Lenin și partidul, și dacă am împărți personajele în: comuniști și necomuniști, bun și răi, pozitivi și negativi, Maria Ilinicina va reprezenta, alături de Lenin și de Diatlov, figura comunistului, a luptătorului neînfricat și intransigent, a tovarășului devotat lui Lenin și mișcării revoluționare. Apare în piesă în perioada anilor 1923—1924, când, pentru un an și jumătate, își întrerupe activitatea la „Pravda“ din cauza bolii lui Lenin. Acum, Ulianova nu este numai om de partid, ci soră grijulie și înțeleaptă, preocupată de boala care îl macină pe Lenin. „Despre Volodia s-a spus totdeauna că-i un om mare. Dar crezi că-i ușor? E un lucru foarte greu“. Și ea, Ulianova, știe cât e de greu. E în preajma lui, împreună cu Nadejda Krupskaja, îl urmărește, știe mai ales cât de grav bolnav e. Dar mai știe că numai munca îi face bine, că nu poate sta, că întâlnirile cu oamenii, cu muncitorii, îi dau aripi: îl duce deci într-o oțelărie, unde Lenin râde, glumește, se bucură, făurește visuri; îl încintă meșteșugul oțelărilor care fac un oțel la fel de bun ca acel din Ruhr.

În general, tot timpul piesei, este în preajma lui, participă la emoțiile și munca lui.

Să întruchipez scenic această interesantă și vie figură a mișcării revoluționare comuniste, iată o sarcină de răspundere. O să-mi fie greu, știu asta, dar ajutată de regizor, care mă urmărește atent, poate că am să rezolv grelele probleme pe care mi le ridică rolul.

Octombrie, 1959

Raluca Zamfirescu

Marea Revoluție luminează actualitatea

Încredinându-mi direcția de scenă a piesei lui M. Șatrov, *În numele revoluției*, Teatrul Armatei mi-a dat o sarcină pe cât de interesantă pe atât de dificilă: aceea de a da viață scenică unor emoționante pagini din istoria revoluției, închinată cu deosebire participării tineretului la lupta pentru puterea sovietică.

Cuvintele pe care le rostește în piesă, la un moment dat, Vladimir Ilici Lenin — „Pentru noi, o lună de revoluție face cât un șir de ani“ — reprezintă, după părerea mea, cheia înțelegerii, atât a epocii, cât și a dinamismului acțiunii dramatice prezentate de Șatrov. Acțiunea piesei cuprinde un episod frământat din viața Rusiei anilor 1918, momentul în care forțele revoluționare și cele contrarevoluționare sînt înleștate în lupta decisivă pentru putere. O luptă când fătîșă, când surdă, în care toți oamenii — bătrîni, maturi sau tineri — sînt obligați să-și spună cuvîntul. În succesiunea vertiginosă a evenimentelor, oamenii n-au voie să ezite, trebuie să înțeleagă totul cu repeziciune, să ia atitudine precise, hotărîri definitive. Cele două tabere aflate în luptă caută prin toate mijloacele să atragă de partea lor tineretul încă neformat pe plan politic. În ciuda condițiilor grele, a foametei și dezorientării pe care caută să o semene contrarevoluționarii, în ciuda acțiunilor diversioniste ale acestora, tineretul își face drum cu încredere spre bolșevici și luptă cu abnegație pentru revoluție, sacrificîndu-și chiar viața atunci cînd cauza o cere. Tinerii eroi Vanea, Petea sau Iașka dovedesc o maturizare precoce, potrivindu-și pașii după înaintarea tumultuoasă a revoluției; în focul luptei, ei își însușesc experiența de viață și spiritul revoluționar.

Poezia revoluției, așa cum a fost redată de dramaturg și așa cum vrem s-o subliniem noi, nu constă în efuziun; sentimentale sau fals-eroice, ci în adevărul uneori crud ce ne este înfățișat, în ritmul viu al desfășurării întâmplărilor, în patosul puterii de sacrificiu, în simplitatea cu care s'nt zugrăviți eroii, în puterea de convingere pe care o are relatarea lapidară a faptelor.

Regiei îi revine drept sarcină principală sublinierea caracterului de evocare, pe care o are această lucrare dramatică, „în numele revoluției, adu-ți aminte“